

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

In sextam Epistolam Notæ duæ, & Dissertatio Theologica de perpetuitate
Canonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

in antiquioribus illis invenerit. Nenter sanè peccavit, cum uterque sensus in verba quadret, tum Reginaldi, tum Cellotii. Cum Patres ne nominent quidem; cur alios antiquiores, qui Patres non sunt, intelligere vetas? & cum etiam Patres antiquiores sint, cur Patres inter antiquos non recensentur nenter igitur erravit; uterque rationabilem sensum exposuit. Quod autem illa verba, quæ Montaltius Cellotio affinxit, in Cellotio non legantur, scilicet latinitate donata, sola locorum collatio demonstrat. Sed esto, Reginaldus ita censet, Cellotius ita scribat. * Cum in Morali Theologia non disputetur de certis morum regulis, quæ in libris Patrum habentur (has enim ut certas Theologi supponunt,) sed de singularibus quæstionibus, quarum solutio, ut plurimum, ab aliquo textu aut Canone, aut diplomate Pontificio petenda est; frustra apud SS. Patres solutionem illam investigarem, qui ante hujusmodi leges scripserunt. Adde casus particulares, quos apud SS. Patres non invenies. Nullum igitur piaculum, nullum scelus fuit, apud Recentiores ea exquirere, quæ ipsi discussissent; non verò apud SS. Patres, qui omiserunt.

Ceterum Apologista luculentis exemplis ostendit, quam versati essent Jesuitæ in doctrina Patrum: Fronto, Sirmundus, Petavius, Turrianus, indefesso studio Patrum volumina triverunt. Quid Suarez, Vasquez, Ruiz, Bellarminus, Toletus; quid Theophilus Rainaudus, Annatus, Martinon, Greiserus, Serrarius, quid alii ferè innumeri hac in parte præstiterint, orbi Christiano compertum est. Quid porro Augustini, Chrysostomi, Gregorii nomina desideras in Filiutio & Reginaldo, in iis quæstionibus, quas agitant de simonia, de Irregularitate, de Censuris, de Contractibus, Impedimentis matrimonii, ritu & usu Sacramentorum, aliisque hujusmodi? apage quæto istas nugas. Sed mirabilis es: fugillas Reginaldum & Filiutum, quod rariora Patrum loca exscribant, & inscitæ tribuis: Baunium quoque acriter perstringis, quod multa & frequentia adducat, ad inanem, inquis, doctrinæ ostentationem. Est sanè, quod te bilinguem vocem; qui carpis in uno, quod desideras in altero. Baunius tamen eo dumtaxat nomine, hac in re scilicet, displicuit, quod ad dispositionem sacræ Communioni necessariò præmittendam, illa omnia non postulet, quæ Arnaldus vester, quasi ex Tripode, Janseniano plenius Apolline, Christianæ Resp. annuntiavit. Frustra deinum carpis miserum illum & tardum Apologistam, eumque in facerorum hominum risum incurrisse dicis, * & imitatores servum pecus; quod aggestis hæreticorum nominibus, Montaltium voluerit imitari. Tu faceros homines, histriones scilicet & scurras Apologistæ opponis: ego istis sapientissimos & religiosissimos opponere possem, qui lepidam illam Apologistæ responsionem valde probarunt. Scurra vester multa nomina Casuistarum, Germanorum præsertim, & Hispanorum collegerat; ut Villalobos, Coninck, Llamas, Achokter, Dealkofer, Delacruz, Veracruz, Ugolin, Tamburin, Fernandez, Martinez, &c. & insulsè quærebat perterrefactus, utrum illi Christiani essent: Apologista, ut *stulto secundum ejus stultitiam* responderet, hæc alia nomina congestit, Luther, Usser, Bucer, Tailer, Keiser, Groper, Tamber, Wittaker, Herman, Tilleman, Calagan, Hus, Thorp, Vrigih, Horck, Schuch, Crau, Whyght, Esch, Hall, Hun, Fryth, Heich,

Philpot, Testuvot, Jansen, Horden, Hitten, Sulfen, Houvenden, Zanchius, Brandius, Scharp, & interrogabat, utrum hi, quos hæretici pro Inauctoribus & martyribus agnoscunt, reverà Christiani essent. Longè melius interroganti responderet Wilhelme, si diceret ingenue, Christianos quidem esse, at non Catholicos, eos tamen Jansenio veluti satis notos & familiares; quorum lectione multum ille profecit, & cuncta ferè, quæ in illo grande volumine habet, ex iis puris puris fontibus hausit, ut P. Deschamps luculentissimis testimoniis aliis collatisque locis feliciter demonstravit. Parum absuit, quin nomen tuum, Wendrocki, attente Probemus an quadret, Horck, Wrigih, Whyght, Wendrock: quàm bene sonat!

In sextam Epistolam.

NOTA I.

Excusas Montaltii ignorantiam ab Apologia imposs. 25. ita demonstratam, ut luce mentis clarior evaserit. * Fateri ergo debueras, & hoc quaecunque penitentiæ publicæ, quæ vobis impopere placet, specimen edere; fateri, inquam, cum debueras, Montaltium ignorasse, quid Adulteri & Proditoris nomen apud Canonistas significet, quæ nomen scilicet ad Censuras Ecclesiasticas contrahendum ab iis refertur: aut si hominem sacris ignarum excusare velles, id satis erat dixisse, in Summis, Causis, Canonistis & Theologis eum parum versatum esse, vacasse dumtaxat lectioni SS. Patrum, apud quos hæc futilia invenire non potuit. Si hæc ingenue dixisset, quod sinceritatem tuam saltem laudarem, cum nec prudentiam, nec pietatem, nec sanam doctrinam in te quicquam laudare queat. Publicam illam penitentiam, quam miscellis hominibus, qui vestro regimini se credunt, severe imponitis, nullatenus in vobis probare vultis; non estis sicut ceteri hominum, scilicet, ut Jesuitæ, Casuistæ, homicidæ, calumniatores, ulurarii, simoniaci: omnia Pharisæica apud vos quadrant; hoc unum dumtaxat omittitis, *perjurium sabbatho*. Sed bonus sum, qui vobis penitentiam & confessionem publicam persuadere velim, quam à vobis, Censuræ Sorbonicæ, Episcoporum Decretis, Constitutionibus demum Apostolicæ extorquere hætenus non potuerunt. Unum tamen rogo, aut ditem moneo, ut cum de aliquo puncto Juris Canonici vobis disputandum erit, Lexicon saltem & vocabulorum indicem consulatis, ne artis terminos, & prima rudimenta ignoretis, & quispiam severus Canonistam illud occinat: *Ne furor ultra crepidam*. Eleborio etiam sædè imponis. Ab Apologista ita hujusmodi cōvictus es, ut vel mutire vel hiscere potuisti Bonacinam & alios ab Apologista citatos, * quos per contemptrum, Legaleios vocas, scilicet Barlaam, Ambrosium, Farinacium, Peregrinum, Genesio, Cajetanum, Probum, Ancaranum, Immolam, Iñez, Menochium, Julium Clarum, Covarruviam, Matcardum, Gutierrez, immò Clementem VIII. tam graves, & tanto numero auctores, nullius audientis homines esse dicis; ut iis nescio quem Menegum inter auctores classici innominatum opponas, & Mosaisca præcepta nobis obtrudas. Et hæc dicere, hæc scribere non vereris? O tempora! o mores! est

* Pag. 114.

* Pag. 115.

* Pag. 130.

* Pag. 131.

non quod tibi facilius ignoscatur, qui stylium dum-
taxat & latinam primatis hujus sectæ mystagogis
magis quidem, sed pretio locasti.

NOTA II.

Ecclesiæ leges desuetudine abrogari.

De legibus humanis, Civilibus, & Ecclesiasticis,
Desuetudo est: quas desuetudine abrogari, nemo
negat, nemo doctus, nemo, qui rem intelligat, ne-
gat. De antiquis poenis, quibus blasphemii olim
subijebatur, lirem filutio moves; quod scriptum
est, omnes illas in usu amplius non esse. Quis
negat, quis non videt? experimento vestro faci-
liorem, qui blasphemias illas voces toties fudi-
t. *Dei præcepta sunt impossibilia: Christus pro salute
hominum præsumptorum mortuus est:* non tamen bla-
phemiarum poenas tulistis. Hic quoque Maccarenham
testis eris, eo quod dixerit, Sacerdotē nullius reum
religiosis, si res ita postulet, re sacrā facere posse:
quod, inquis, antiquæ severitati aditum obsep-
tū, aliā causam peroras, qui & poenitentiam pu-
blice retinere, & fideles à sacro convivio, in quo
Quintus limitur, per multos etiam annos removere
curavit. Hujusmodi Reformatores Ecclesiæ semper
fuerunt, cum vel hoc nomine sectarii omnes
excommunicaverint; nomen etiamnum præten-
sunt, Reformati relictum est. Unum tamen te-
cuiusdam, antiquorum Canonum usum adversus
hæreses restituendum videri, in Gallia præsertim,
in quibus nostris tanto conservandæ religionis &
sanctæ tenentur; ne Janseniana hæresis ulterius
propagetur. Sed optandum id potius, quàm sperandum.
Id enim præsentium temporum fors tulit. Exo-
munda Deus, ut manum ipsæ operi admoveat dig-
netur.

* Pag. 131.

Dissertatio Theologica,

De Perpetuitate Canonum.

SECTIO I.

Certe regula citra consuetudinem.

Alphora capiti infirmi currente rota, cur Vireus exit?
Scitram egisti aliās, nunc tandem Theolo-
gum agis; sed vide, ne pro conclusionibus
Theologicis erroneas & hæreticas deducas. Initio
tu utro fateris, Leges Ecclesiæ ad cæremonias
pertinentes, per desuetudinem abrogari; * in aliis
autem politicis, hanc Jurisperitorum regulam non
perperam asseris; & quærem ita confundis,
ut vix capere videaris, paulò distinctius expli-
cari.

Duplex est factorum Canonum & Decretorum
Ecclesiasticorum genus; huc etiam refero Constitu-
tiones Apostolicas. Primum est in doctrina fidei &
morum, cum scilicet declaratur aliqua propositio
vera, vel aliquod factum turpe, ac divinæ legi
repugnans; v.g. simoniam vel usuram semper esse
peccatum, item mendacium culpabile, &c. hujus-

* Pag. 132.

modi leges nunquam abrogari possunt, vel revoca-
tione, vel desuetudine, vel alio quovis modo: nec
item illæ, quæ sunt juris naturalis, ut lex aeterna.
Alterum est in disciplina, idque in multiplici gene-
re. Vel enim ad cæremonias, & sacros ritus perti-
net; & hoc abrogari posse, non negas: vel ad con-
cessionem, indulta, gratias; sic Tridentinum Epi-
scopis multa concessit, scilicet per delegationem, &
summus Pontifex multa privilegia idemdem con-
cedit; nemo autem Catholicus dubitat, quin ea re-
vocari & abrogari possint: vel ad præcepta positiva,
v.g. jejunii, abstinentiæ à carnibus, Festorum, con-
fessionis annuæ &c. nemo etiam negat, hæc ab Ec-
clesiâ abrogari posse, nisi forte aliqua institutionis
Apostolicæ esse censeantur: vel ad poenas & cen-
suras, quas Ecclesiâ suis Dei quæ præceptis sæpe anne-
xit; hæc quoque ab eadem Ecclesiâ abrogari possunt,
non quidem quantum ad Dei præcepta, sed quantum
ad poenas annexas: vel ad mores Ecclesiasticorum
formandos; hæc etiam mutare potest; immò nullis
aliis, si velit, nisi communibus præceptis Ecclesi-
asticis adstringere: vel demum ad distributionem be-
neficiorum, dignitatum Ecclesiasticarum, officio-
rum; quid in his summo jure possit Ecclesiâ, nihil
est, quod dicam; quid ordinario, ex ipso usu constat.
Certum est igitur, leges illas ab Ecclesiâ abrogari
posse, quæ ab eadem latæ sunt, exceptis, ut dixi,
Declarationibus & Definitionibus, in doctrina mo-
rum & fidei: sic posterius Concilium abrogare potest
Canones antecedentes, in materia disciplinæ; item
is, qui succedit Rom. Pontifex, revocare potest
Bullas & Decreta suorum antecessorum, citrà Con-
stitutiones in materia morum & fidei; nec enim is,
qui præcessit, alios, qui succedunt, eadem potesta-
te privat. Excipio autem Canones & Definitiones
fidei, quæ cum ab ea potestate & infallibilitate, qua
pollet, tum Concilium generale legitimum à Rom.
Pontifice confirmatum, tum ipse Rom. Pontifex in
definendis fidei & morum controversiis, proficiscan-
tur; ut errori obnoxia non sunt, ita à succedentibus
vel Conciliis, vel Pontificibus, revocari non possunt.

Hæc est doctrina Catholica adeò communis, &
trita, ut vel ipsi tyrones hoc sciant: quam haud du-
biè, Willelme, non tenes; cum nullam legem Ec-
clesiasticam, præter ceremonialem, abrogari posse as-
seras. Equidem Ecclesiâ approbare nequit, ut hone-
stum & bonum, quod jam olim turpe & malum esse
declaravit, & nunc quoque sanctos & castos mini-
stros optat, ut olim: sed quis neget, Canonicas pœ-
nas abrogari posse, quas vel usurariis, vel simonia-
cis, vel homicidis infligit? quis hoc, quæso, nisi hæ-
reticus neget? Quasi verò ut leges ferre, ita eximere,
dispensare, plectere, condonare, abrogare, aliæque
id genus ad supremam Ecclesiæ & Romani Pontificis
immediatam in omnes Christi-fideles jurisdictionem
non pertineant. Nec Ecclesiæ spiritus ex iis Canonibus,
quos olim florens & libera sanxit, * melius cer-
nitur, quàm ex iis, quos deinde cōdidit. Quò spectes,
satis video, Willelme. Ecclesiâ modò liberam esse
non putas, nec Concilia posteriora libera, quia Ro-
mani Pontificis auctoritas, Ecclesiæ, ut fingis, liber-
tatem oppressit. O hæreticum caput! hoc à Calvino
Saneygiranus, & ab hoc ultimo Janseniani accepe-
runt. Quasi verò libertas Ecclesiæ, alia sit à libertate
summi Pontificis; suprema Ecclesiæ potestas alia
sit ab hujus potestate. Sancta Sedes, totius jurisdi-
ctionis Ecclesiasticæ fons est, Romanus Pontifex
Ecclesiæ caput visibile, à quo in reliqua membra spi-

X x ritus

* Pag. 133.

ritus jurisdictionis descendit, Concilii etiam legitima auctoritate convocatis, sua auctoritas inest; quatenus Rom. Pontifex iis praeest, aut Decreta deinde confirmat. Igitur nemini Catholico dubium, quin ii Canones, qui ad disciplinam pertinent, à Rom. Pontifice revocari possint, ac proinde ipsa desuetudine abrogari. Hoc sane mirari satis non possum: antiquos Canones, ad disciplinam scilicet ecclesiasticam pertinentes, minimè observatis; novos admittere reculas ab ultimis Conciliis conditos: quid, amabo, restat sacros Canones, semper in ore habetis, nunquam in opere: ab antiquis praesens Ecclesiae usus vos eximit; à novis ipsi vos eximitis. Videte, ne id vobis bellè coveniat: *Dicunt, & non faciunt*. Non negarim tamen, nec Jesuitae id negant, per abusionem desuetudinem inductam aliquando fuisse, & abusionem, per crimina, saltem ut plurimum, & legum violationes. Sed de ipsa desuetudine agitur, non de illius causa; quae semel posita, legem abrogari certum est.

Satis lepidum est, quod subnectis: * *Canonicas penas, pro variis criminum generibus assignatas, divinae institutionis esse, ac proinde juris divini. Quasi verò Sacramentum Pœnitentiae sine Canonicis penis esse non possit. Hinc Canones illos de Pœnitentia, vis ab Ecclesia abrogari non potuisse: hinc Arnaldus pro iis restituendis acriter pugnavit. At Concilium Tridentinum nullam, Canonum de Pœnitentia, mentionem facit; sed de Sacramentali satisfactione, quae à Confessione iungitur, & ejusdem prudentiae relinquuntur.* Ex longiore illo doctoris Angelici loco, quem exscripti, quid aliud constat, nisi per contrariam consuetudinem jura humana abrogari & praeteritum, si contrariam illam consuetudinem dissimulent, in quorum potestate est, jus positivum mutare. Igitur ex D. Thoma qualibet lex positiva humana, sive Ecclesiastica, sive Civilis, desuetudine, vel Principis auctoritate abrogatur. Cur ergo dicis, tales penas, quibus per sacros Canones, simoniaci subijciuntur, aboleri non posse ab Ecclesia? quod reverà erroneum est: quamvis propterea omnimoda impunitas non concederetur, semper enim crimen aliqua poena dignum est. Equidem Ecclesia declarare nequit, simoniam turpem & culpabilem non esse; potest tamen revocare Canones illos, qui talibus poenis simoniacos subijciunt: immò idem idem Ecclesia à Censuris, in quas incurrunt, eos exolvit. Igitur illa poena, vel Censura jure divino non stant; ut temerè garris; alioquin nulla consuetudine contraria abrogari possent. Quis enim Casuista unquam dixit, ea quae sunt juris aeterni, vel naturalis, desuetudine abrogari?

Sed exemplis contrarium probas. * *Contendunt Casuistae, inquis, multa positivo dumtaxat jure illicita esse, quae tamen divino illicita esse constat: v. g. accepta à Judicibus munera, dare pecuniam, ut motum, vel invitamentum, non ut pretium pro beneficio, contractum Moatra, aliaque id genus. Nemo negat, quin juri naturae repugnet, Judicem accipere munera, ad ferendam injustam sententiam? Utrum verò repugnet ad ferendam justam, majore scilicet, studio, curâ, operâ, diligentia; non ita certum est, ut dicis. Equidem teneretur, ad justam ferendam; sed teneri ad aliquid opus honestum, diversis titulis & nominibus, nihil vetat. Sed bonus sum, qui in his haereo, quae ab Apologistis fusè discussa sunt. Hoc dumtaxat unum subnecto: nullum unquam Casuistam di-*

* Pag. 133.

* Pag. 134. 135. & 136.

* Pag. 133.

xisse, aliquid contraria consuetudine abrogari, quod jure divino illicitum sit: nullus tamen verè Catholicus unquam dixit, sacros Canones, qui ad poenitentiae Censuras pertinent, ab Ecclesia revocari non posse. Quantum porro temporis requiratur, ad veram desuetudinem inducendam, auctores disputant; sed prudentis judicii relinquendum esse videtur. Ea tamen esse debet, ut iis, ad quos spectat, non praesens ignota sit. Quòd Ecclesiae tolerantia omnibus non esse debeat, sine fundamento adstruere: sufficit, ut res sim nota sit. Collabenti ecclesiasticae disciplinae, paucorum firmitate, praesidium esse, perperam aliter tuos Jansenistas haud dubie intelligis, qui poenitentiae disciplinam rigorem more Pharisaeo afficiunt: quod verò sine, Deus scit. Ne quid dissimulem, errores Montani, & Donati superbiam, non parum redolent. * *Addis, praedictos Canones, scilicet de poenitentia ab huc stare, non obstante tolerantia Ecclesiae, quae sacramentorum administratione, arcana flagitia, et resque permittit, & erumpentia tantum plebs etiam habet. Haec pura puma Jansenii mens est, qui pro bona pacis, errores etiam in suis administris ab Ecclesia dissimulari, & tacite tolerari dicebat. Aliquod inquis, (in fide scilicet & moribus) majoris utilitatis causa, christiana prudentia tolerari praecipit, licet erroneum est.* * *Hoc etiam loco, Episcopi, nominando divinam auctoritatem, sed ecclesiasticae poenitentiae plenitudinem divinitus concessam attribuit, quae uni dumtaxat Romano Pontifici competit. de deum in Ecclesiae rectores inveheris, qui, secundum consilio, nihil cogitant de antiquis Canonibus restituendis, de reformanda Ecclesia, &c. Unam illi restitui, hujusmodi reformationibus minus addidit, sed haec vox reformationis, haec errorum perpetua fuit. Contendit Tridentini decreta observari, erga sanctos sedem propensiores sint, & observantiores, Apostolicae Constitutiones, eo, quo par est, honore et opum, suam dignitatem eidem acceptam referant, pro more doctrinas novatorum non ferant; miscellis Regibus non adeò infensos ac infestos se praebant; paulatim agant cum iis hominibus, qui Ecclesiam Dei suis litteris, virtutibus & miraculis, immò illorum Ordinem sanctissimis & doctissimis viris illustrant; facta & recta servant illorum privilegia; immunitatem laedant à Sede Apostolica profectas; si quid forte delinquant, homines enim sunt, servato juri ordine, à Tridentino sancito agant. Uno verbo, Regibus potius, quam Jansenistarum opera utantur. Illorum enim damnata doctrina, & Pharisaei mores; illorum doctrina Catholica, & mores ad consilia Evangelica formati. Non deerunt alii ejusdem Ordinis, iique optimi, quos imitentur.*

* Pag. 138.

* Pag. 139.

SECTION II.

Exempla, quibus ostenditur, quantum Casuistae in has regulas peccent.

Reperis iterum, leges Ecclesiasticas jure divino & naturali constitutas & sanctas esse; in modo conclusas dispensandi, abrogandi quae potestatem, penes Ecclesiam, ac Romanum Pontificem non esse. Tantam hujus auctoritatem, qua te tuosque excucit, agerimè ferre videris: sacri Canones nihil parum ad temerum obtentum esse constat. Qui

vel perpetuus Ecclesiae usus, chimæricis vestris re-

ferentibus anteposendus non sit.
Præterea primo loco aggrederis, Pygmæus Her-
cules, Therites Achillem. Vin' te Rana apologi-
stis ediparemi cave, ne timore, plus a quo, disten-
das. Quid verò peccavit Suarez? dixit, inquis,
omnes ulu jam receptum esse, ut inferiores Pasto-
res & Curati beneficia murent, ad alia pinguiora
transire, cum pensiones renuncient, eaque assument
ut non retineant ad aliquod tempus, sed non per-
mittit, nec enim illi statum, sed ministerium pro il-
lo tempore habere dicuntur. Hæc sanè Parochos,
ut tempore Octoadis, non leviter pupugere,
quod illam suum jure divino, ac proinde indi-
cibilem (habis mihi hanc vocem) habere se di-
cunt, quod quàm à ratione alienum sit, sanè & Sedi,
reputat ipsi Episcopi injuriosum, nemo non vi-
det. Supponit autem Suarez talem usum, quem Ec-
clesiam modò tolerat, sed suis, ut ajunt, provisioni-
bus. Crede mihi, merum ministerium est, cui
Ecclesiæ propriam jurisdictionem conjunctam esse
non potest, sed inferiorem quidem Prelatis amove-
re non possit, secus tamen ab Ecclesia, & à
Romana Pontifice. Catholici omnes ita sentiunt: atque
in effectibus soluta manet. Supponit autem doctis-
simus noster, bono animo & sine, non sordido, ut di-
cis, non appetitu id fieri. Nam reverà, si turpis fi-
nis eum moveret, non modò ille ad pinguius
paraverit non deberet, sed potius tenui, quò jam
servandus esset. Mercenarios & falsos Pasto-
res Ecclesia removendos esse clamas. Utinam,
Willelmus fieret! Suarez haud dubiè suo calculo,
sed in illud consilium donaret: sed in tanta Ecce-
lesiæ multitudine illud sanè optandum, vix
operandum est. In hoc Jesuitæ, modò sincere
loquuntur, sentiunt: sed timeo Danaos, & dona fe-
rent. Quid enim his tumultibus occasionem præ-
buerit, letas, aliis cogitandum relinquo. Je-
suitarum, invidiam, suspensionem, pessimam fa-
mam de his Octoas conciliare summo conatu eni-
tuntur, quod breviter dicitur ut ab his si deles arceret. Sed
quid? ut Jesuitis relictis, Parochis regendos se
vident. Si puro divini cultus & salutis animarum
studium, non laticis ovium, & lane amore ducerentur,
anquam profectò illes satyras, quarum maximam
partem, in tuis notas, ad splendorem & ornamen-
tum illi, in publicam lucem edidissent. Quis
divine charitatis ardore illos flagrare crederet,
qui publicum illud pluraquàm Vatimani odii monu-
mentum esse voluerint? Nicæus Canon aliqui,
quæritas, nihil ad rem, quia non modò Curionem,
novam etiam alios Presbyteros, Diaconos, & Cle-
ricos ad aliam Ecclesiam transire, sine licentia Epi-
scopi prohibent. Quasi verò prædictæ permutationes,
negationes, provisiones, sine licentia modò fiant,
ut ait id dicat. Recole, quæso, totum illud caput
de curam, & cura, ut tui illi paulò attentius le-
gatur, ne pibi meram Doctoris Angelici mentem,
solum doctrinam invenient; quamvis oppositam
his chimæris, quas pro vetis Traditionibus jactare
solent.

Arceum exemplum ex Filiutio, & Th. Sanchez
revis, qui dicunt, pœnas contra blasphemiam cri-
mare antiquo statutas, desuetudine abrogatas es-
se. Decretum Concilii Lateranensis ultimi sess. 9.
quod dicitur: *ad abolendam*, ipso usu receptum non es-
se. docent Armilla, Emmanuel Sa, Azor, Suarez,
et alii, quos, Jesuitæ præter Armillam: * quasi ve-

* Pag. 149.

* Pag. 141.

rò Armilla sit auctor, & non titulus Summæ à Fumo
compositæ. Hinc autem in tragicas voces, & luctuo-
sas declamationes infans erumpit; hic Clerum Gal-
licanum, Episcopos, Regem Christianissimum, Ro-
manum Pontificem, Ecclesiam Mediolanensem, S.
Carolus, terras, cælumque profundum, Superos
& Acheronta lamentabili voce compellas, imploras,
excitas adversus Jesuiticæ flagitia. Quorsum hæc?
quia dicunt, talem usum esse. Quis hoc non videt?
nihil argumentis opus est, sed ipso sensu. An blasphemis
lingua candenti ferro perforatur, vel absinditur
a quis, amabò, contrarium usum non videt?

Sed, inquis, gravis saltem Pœnitentia à Confessa-
rio blasphemis imponenda. Cur negas, gravem im-
poni? pro more scilicet gravium, ut ab Ecclesia mo-
dò usurpantur. Sed esto, illud Concilii Lateranensis
Decretum usu receptum sit: numquid res severi Con-
fessarii arbitrio relinquatur? numquid etiam consonat
Tridentinum? Præterea cur usum petis à paucis, non
verò à majori parte? à paucis, inquam, tui similibus,
qui veterem Canonicæ pœnitentiæ praxim, contra
expressam Tridentini mentem, pro peccatis scilicet
occultis reducere conantur, licet, ut ait Synod. sess.
14. cap. 5. *nec præcepto divino mandatum sit, nec satis con-
sultè humana aliqua lege præcipi possit, ut delicta, præser-
tim secreta, publica essent confessione aperienda.* Præteritum
secreta, inquit; igitur publica etiam, saltem ut plu-
rimum, complectitur. Quod hic locus Emanuelis Sa-
à Magistro sacri Palatii mutatus fuerit, & oppositum
ab eodem subitutum, * Jesuitæ non negant; quam-
quam gravissimam in gravem mutavit; nec ulla cen-
sura fuit, ut dicis: immò ex propositionibus mutatis,
unica dumtaxat, de absolviendo scilicet absente, ab
Ecclesia damnata est. Sed ille auctor ante Clemen-
tis VIII. tempora, qui propositionem illam damna-
vit, aphorismos scripserat; & eam à multis Doctori-
bus, usque gravissimis, acceperat. Sed quid levissi-
mos naves hujus auctoris de re morali benemeriti,
cum tuis crassissimis erroribus comparem, qui sin-
gulis ferè lineis occurrunt? nota quæso hanc pagi-
nam, in qua damnas Cellotium, eò quòd *nesarie*,
ut inquis, dixerit, aliqua Conciliorum & Pontifi-
cum Decreta, in materia scilicet disciplinæ, ab Ec-
clesia esse abrogata: ab Ecclesia, inquis, *Jesuitica*. Hinc
virus erumpit, & dolus patet. S. Sedis auctoritatem
Jansenistæ tui ferre non possunt: perditam vellent,
quæ illos malè perdidit. At quod Cellotius adstruit,
nemo Catholicus negat. Vide qui sis; cum ipse ne-
ges, & nefandum voces. Ad illud demum, quod
ad eò vehementer exaggeras, de Concilii Latera-
nensis decreto; præter ea, quæ supra dixi, ex Con-
ciliorum Summâ hæc pauca exscribo, quæ tibi fortè
facient satis. *Ambiguum est, an Censura lata in hoc Concilio
sint usu receptæ, ut annotatur à Cardinale Cajetano in sua
Summa, V. Excommunicatio & à me etiam ambigitur: ple-
raque earum usu non observantur, quo solo poterant abroga-
ri.* Hæc coactor. Adde Cajetani dictum in Sum.

V. Excom. c. 75. *Nisi consensu utentium, in-
quit, lex fuerit firmata, pro non
lege habetur.*

* Pag. 142.

Xx 1

SECT. III.

SECTIO III.

Antiqua Ecclesiae disciplina circa Presbyteros lapsos.

Nonnullis probabile visum est, Presbyterum eodem post lapsum die, contritum scilicet & rite absolutum, * praesertim si ad id ex officio, vel proprio statu teneatur, sine ullo peccato posse rem sacram facere: nam & contemptus abesse, & status gratia, cum aliis dispositionibus pietatis actualis, ut ajunt, adesse supponitur, & alioquin alicujus offendiculi, seu scandalis, ut vocant, vel suspitionis periculum est: nam de lapsu occulto quaestio instituitur. Postquam in Baunium, Vasquez, & Mascarenham, quorum impetitiā & impudentiam laudas, invecus es; inde occasionem arripis longius excurrendi in vastum antiquae Ecclesiasticae disciplinae campum, circa lapsos & poenitentes: parum abfuit, quin totum Arnaldum, & Motinum, quantus quantus est, huc traduxeris.

Multa facile asseris, quae eadem facilitate negantur; nec quidquam ex consula illa locorum farragine, legitima consecutione concludi potest; quod certum & perspicuum sit. Nihil tamen probabilius super ea re dici posse videtur, quam quod à Bagotio, libro singulari Dissertationum Theologicarum, editum est: scilicet, Poenitentiam publicam seu Canonicam à sacramentali diversam fuisse; publicam illam, non pro quibuslibet peccatis mortalibus, sed tantum pro publicis, nec pro omnibus publicis, sed pro enormibus fuisse; nullam pro occultis fuisse, nisi merè spontaneam; absolutionem illam, etiam ultimam poenitentiae publicae, non fuisse Sacramentalem; varium fuisse in variis regionibus poenitentiae publicae usum & ritum; illam fuisse tantum institutionis Ecclesiasticae; ac proinde ab Ecclesia jure abrogari potuisse; jam dudum apud Graecos à Nectario suppressam; poenitentiam publicam nunquam fuisse sine exhomologesi, id est, sine confessione publica, sive spontanea esset, scilicet occultorum, sive de praecepto Ecclesiastico, publicorum enormium. Cuncta haec longè mihi probabiliora videntur; nec difficile ex locis, tum à Bagotio, tum ab Arnaldo, tum à Morino adductis colliguntur. Utrum verò praesens Ecclesiae ritus Sacramenti Poenitentiae administrandi, cujus ratio & partes à Conciliis Florentino & Tridentino clarissime traditae sunt, tantam, ut aliqui plusquam flebiliter deplorant, Ecclesiasticae disciplinae collapsae ruina importet; non ita facile concesserim: plus sanè terroris, ac fortè minus clementiae & christianae mansuetudinis praeferebat. Hinc ante Novati haeresim, vix ullum illius vestigium: immò Morinus asserere non dubitat, primam illam formam ad ritum hujus temporis non parum accessisse. Non negarim, illi sua fuisse commoda; sed etiam incommoda & offendicula non defuisse, nemo inficias eat. Ritus praesentis temporis ad fidelium consolationem, commodum, numerum, longè accommodatior esse videtur. Multi abutuntur, sat scio: sed etiam multi mirifice inde juvantur, & non poenitendo compendio, ad christianae & perfectioris vitae usum perveniunt. Innumeros sanè peccatores, optimae parentis Ecclesiae charitas, ad meliorem frugem adductos, Christo lucrata est; quos alioquin durus ille rigor desperationi relinqueret.

Equidem peccatores ad poenas illas spontè susci-

* Pag. 143.

piendas Confessarii hortantur, cum ex spontanea illi corporis afflictatione, non modò incedibiles moriuntur, satisfactionis, & impetrationis fructus promittunt (suppono enim hominem justificatum, ut ajunt, verum etiam suavissimam consolationis in eterna vita, interioris torrens voluptatis, ubertim fluat. Sanè tanta fidelium multitudo, vix fieri potest, qui aliqui mali & boni sint, pauci optimi & pessimi, quod diocesis status plurimi. Nec antiquis illis temporibus sua vitia, errores, scandala, defuerunt. Horreamus, cum Salvianum sui temporis Hieronymum, & historicos lego: nempe, exceptis primis illis nationibus Ecclesiae primitiis, & tinctis sanguine Martyrum reliquiis, multis passim contentionibus, erroribus, ambitioni, avaritiae, turpitudini, fraudi, bellis scandalis, locus fuit. Non adeò sum laudator temporis illi, quin etiam praesentis virtutem & sanctitatem res fidei optimè constitutas, probatissimos multosque Ecclesiasticorum, Regularium, & secularium mores, magni faciam. Sed ad terredeo, Willelme, qui haec dubiè aliter sentire videris; & ira primae Ecclesiae disciplinam extollis, * pro qua eruditum, tu vocas, Arnaldi librum mirifice laudas, ut jam tota per collapsa esse videatur.

Asseris igitur, antiquo jure constitutum fuisse, ut Clerici, qui se aliquo crimine, luxuriae praesentis, commaculassent, in perpetuum gradu deicerent. Capitale crimen dicere debueras; sic enim Celsus vocat: item publicum, non occultum; publicum inquam, de quo scilicet in judicio accusari posset: nec demum quodlibet publicum, sed enorme & capitale, ut supra laudatus Bagotius luculenter demonstrat in aureo libello, etiam à melandato. Quod enim dicis, Hincmarum, S. Anselmum, Burchardum, Ivo nem in hoc hallucinatos fuisse, & in fraudem notatos adulteris quibusdam epistolis Gregorii, Coletti, & Ildorici H. spalenfis, ab insigni Impostore, nomine Ildoro, scilicet Mercatore, confectis, perperam & temerè dictum, omnes ad unum Catholicos esse debent. Equis in hoc tibi potius fides habenda, quam Hincmaro, viro sanè doctissimo, & rerum Ecclesiasticarum peritissimo, nec non usum poenitentiae publicae, quae illis tempore praesentem vigebat, cui, amabo, persuadebis, illum ignorasse, contra peccatis mortalibus publicam poenitentiam fuisse imponendam? nescivisse, quibus Decretis stare communis exhomologesi usus, iis temporibus familiaris? perinde sanè atque si diceret, doctissimum aliquem hujus temporis Episcopum, v. g. Tholosanum, nescire, quibus modò partibus constet Sacramentum Poenitentiae.

Praeterea Hincmarus non ignarus modò, & Episcopalis muneris imperitus habendus esset; verum etiam mentis inops, & expertus ratiocinii. Dicis enim respondisse falsum Gregorium, in affecta illa epistola ad Secundum, Sacerdotes lapsos, post dignam satisfactionem, ad pristinum ministerium revocari potest: quae de Hincmarus nullatenus agit; cum id ante dumtaxat velit, occulta crimina Clericorum non publicanda, sed Dei judicio relinquenda, in Poenitentia scilicet Sacramentali. Quid, quae so, interdictum, & illud connexionis intercedit? & si nihil aliud Gregorius habet, quid facit illius auctoritas ad probandum, Sacerdotes lapsos, sed non detectos, ministerio non esse removendos? Deinde, quis credit, omnia exemplaria operum Gregorii à Mercatore adulterata fuisse, & nullum amplius exemplarium

* Pag. 144.

* A Pag. 145. ad 150.

extitisse, in quo Hieronymus, S. Anselmus, Richardus, Ivo, alique sinceram Gregorii mentem representant. Octo manuscripta Anglica, teste Jameso, sunt, à quibus hæc abest lacina, ut dicitur de B. Anselmo Cantuariensis Episcopo integritatem doctrinæ non potuit Hincmarus denique, ut fuit enim et natus, qui vix centesimo quinquagesimo anno post S. Gregorium vixit, ejusdem quædam singularem styli à barbaris & solentibus hideri distinguere non potuit?

Quod, quod necire non potuit Ecclesiæ Romanæ, quod & proximè ad Nicolaum I. Rom. Pontificem lapsissime scripserit, & ab eo multas litteras accepit. Sed inquit, Rom. etiam Pontifices in ætate à Mercatore illo induci fuerant. Apagæ istas æque vel, ut verius dicam, blasphemias. Hincmarus dicitur dubitasse, quod nequissimum illi Gottechalci, obliuatum Prædeterminationis hæreseos præsertim & defensorum, Concilii iudicio damnatum, correptum, & virgis castrum represserit, ac in ætatem redegerit. Hunc autem vos cum Prudentio Tassinio, Sanctorum albo adscriptum in Jansenianæ hæresis traduxistis. Nemini sane, qui vos docuit, dubium sit, quin hæc fuerit odii vestri ad hæreticorum causam. Quid porro de Anselmo, de quo & Ivone Carnotensi dicam, quos nemo de hæreticis sumis, hæc in re, ignorantia in similes, quæ non modò Romanæ Ecclesiæ praxim docere non potuerunt, verum etiam ex proba non hinc ita discusserunt, ut nihil reconditum, nihil adulationem, nihil adulteratum ad Pœnitentiæ præceptum, Canones pertinentes, eorum diligentem, quæ aut fallere nunquam potuerit. Sed pro Hincmaro & Gottechalci causa ad Cellotium te redeo, qui rem hanc grandi volumine, eo styli nitentissimum pondere, multiplices doctrinæ & eruditionis lumine prosecutus est, ut in hoc opere, nihil de hæreticis & Catholicis desideretur. Sed ad rem nostram, vel potius tuam redeo, ac te monitum serio, ut illud, quod tam audacter adstruis, omnino, nimirum per mille & amplius annos, hæreticis, sive clam, sive palam in carnis flagitia hæreticorum ad suam dignitatem nullum paruisse. Quævis subditi, totam Ecclesiam falsis Gregorii & aliorum decretis decipiam, contrariæ consuetudini hæreticæ repugnasse (nempe in totam Ecclesiam hæreticæ consuetudo inducitur, & Tridentini decretis, ut vix ingenuè dicam? non responsione, hæreticæ vestri Gottechalci virgis dignum dicitur.

Tum Mascarenhæ & Baunio solitam convitiatorum alpergis. Quamobrem verò, quod hæreticæ verè contritos ac rectè dispositos, occulto peccato adstrictos, absolvi posse scripserint, hæc non suspenderint à sacri Ordinis exercitio; hæc hæreticæ publicam eisdem non impoluerunt. Sicut eorum crimina, hæc flagitiosa, ut ais, hæreticæ hæc nova Jesuitarum corruptela. Somnias, hæreticæ, somnias, ut mitissime loquar; nam potui delirare dicere, deliras Willelme, deliras. Quis hæreticæ & injustitiam negare possit, quis dicat, præsertim à Confessario, qui Prælatum non sit, suspensum a ligari posse? quis asserat pœnitentiam pro criminibus occultis ab eodem Confessario inpendendam contra perspicuum Tridentini decretum? Licet enim Ecclesia pœnitentiam publi-

cam etiam imponat, illa tamen Sacramentalis dici nequit: sed, vel ut Ecclesiæ fiat satis, pro quibusdam enormibus flagitiis, sic pro Presbytericidio publico, flagellatio etiam adhibetur; vel ut præcedente incestu, ad tollendum matrimonii impedimentum, contra acta obligatio, aliis operibus piis compensetur. Quis demum dicat, Sacerdotem Sacramentali Pœnitentiæ ritè expiatum, ab Altaribus arcendum esse, qui sine scandalo, & aliorum offensione, vel suspitione amoveri non possit? Is Arnaldi finis & scopus, ut fideles ab Eucharistica communione removeret. Nihil igitur, quod valde suspectum non sit, in hac causâ proferre valeatis. Jam Gottechalci doctrinam de Eucharistia singulari opere approbare voluistis, cujus etiam Samuel Marelius amicus vester, insignis laudator fuit. Pœnitentiæ publicæ res parum vestrâ interest; nisi quatenus in eo potissimam pœnitentiæ publicæ partem positam esse dicitis, quod quis ab Eucharistia Sacramento diu abstineat, Rem ultra non urgeo, pro qua sæpè ac sæpè vapulastis.

Imponis autem, ac mentiris Wendrocki, cum scribis, Sacerdotes à nefandis abominationibus adhuc recentes, à Jesuitis ad sacratissima mysteria propelli. Nunquam, ut video, apud illos Patres peccata deposuisti: alioquin tuo periculo probasses, quam acerbis objugationibus flagitiosos illos excipiant, quam sepe numero sine obligatione remittant, quos satis dispositos esse non credunt, quam sedulo moneant, atque hortentur, ut eo saltem die, à re sacra faciendâ abstineant; nunquam tamen indulgeant, quantum scilicet per eos licet, nisi certi scandali vitandæ causâ. Uno verbo, illa tantum conversio cordis ad suscipiendum absolutionis beneficium requiritur, quæ contritione saltem imperfecta, quam attritionem vocant, integra confessione, & vero proposito in posterum non peccandi constat. Nec enim satisfactio absolutioni necessariò præmittenda est: nec perfectam contritionem illud Sacramentum desiderat. Scio, vos secus sentire: sed tam multi nugæ, erroresque vestros in hoc argumento egregiè refutarunt, ut eidem operæ mihi diutius insistendum non sit.

Negas deinde, id quæ per errorem, fieri posse, ut Sacerdos in noxam lethalem carnis per fragilitatem lapsus, post unam, vel alteram horam paratus sit ad sacramentalem Pœnitentiâ. Erronea vestri Jansenii principia, ob oculos semper habetis: Vis illi gratiam sufficientem deesse, quam chimericam & monstrosum esse dicitis; ac proinde verè post lapsum resurgere non posse, cum illi gratia ad hunc effectum necessaria desit. En purum purum Jansenismum. Mox in hanc rem longissimum Aurelii, hoc est, Saneygirani locum exseribis. Ita sordes sordibus illustrare voluisti; cum tamen fœditate potius, & eluvie contaminaveris. Gemina, quæ subduntur, D. Thomæ loca pro Jesuitis aptè faciunt, nempe *Deus*, inquit, *quandoque movet hominem ad aliquod bonum, non tamen perfectum, & talis motus præcedit gratiam. De contritione imperfecta clarius testimonium esse non potuit; quæ verè præcedit gratiam, scilicet habitualement, quæ vi Sacramenti, cujus attritio pars est, infunditur. Sed quandoque statim perfectè movet ad bonum, & subito gratiam homo accipit. Ecce tibi contritionem perfectam, per quam homo justificatur. Alter locus eodè modo explicatur de conversione imperfecta & perfecta. Si tecum mihi res esset Willelme, tuis armis contra te pugnarem, iisdemque locis ad refellendos errores tuos uter, quæ ipse contra Jesuiticam doctrinam addu-*

* Pag. 151.

* Pag. 152. & 153.

xisti. Ostentas eruditionem in illa locorum farragine: sed insanam temeritatem & stultitiam vel ex eo palam ostendis, quod iisdem Patrum & Doctorum testimoniis, ea, quæ adducis, confutentur, quibus eadem apud indoctam plebeculam demonstrare voluisti. Quod demum negas, poenitentiam publicam usum esse abolitam, pro oculis scilicet criminibus (si tamen pro his unquam viguit) eamque Tridentini Decreto renovatam esse scribis; sibilis potius & irrisione, quam alia refutatione aut ratione rejiciendum est. Insanis mi homo, insanis, nimium factionis studium, & plusquam Vatiniarum adversus Jesuitas odium te ad insaniam redigunt: cum Tridentinum sess. 14. cap. 5. expressè habeat, publicam confessionem divino præcepto nunquam fuisse mandatam, nec satis consultè humana aliqua lege præcipi posse, immò secretam confessionem sacramentalem à sanctissimis & antiquissimis Patribus magno unanimique consensu commendatam fuisse, eaque ab initio Ecclesiam usam esse, & modò etiam uti.

Ad horrendam doctrinam Escobarii de nefando crimine descendis, * & ad Bullam Pii V. quæ incipit, *Horrendum*, rem istam malitiosè quidem, sed pueriliter exaggeras. Quis unquam Jesuita negavit, crimen illud esse enormissimum, flammis reverà ulticibus expiandum: sed cum illa Bulla tam durum nefas exercentes appelleret, haud dubiè vox illa consuetudinem, seu frequentiam significat, ut Doctores observant, Barbosa in c. Clerici de excessu. Prælat. Garcias part. 11. c. 10. n. 198. cum omnibus aliis: licet nemo neget, quin scelerati illi homines propter unum actum possint & debeant de gradu dimoveri, tradique seculari foro puniendi; non tamen vi hujus Bullæ, sed vi, d. cap. Clerici, ut omnes observant cum Farinacio quæst. 148. n. 30. Ad hunc porro degradationis, ut vocant, effectum, requiritur notorietas (sic enim appellant) juris, aut facti, ut patet. Quis enim de gradu deici potest, nisi notus? Denique multi, sique gravissimi auctores tenent, in poenam illam non incurri ante sententiam, quam vulgò dicunt, declaratoriam: quia ista poena non est censura, vel irregularitas, sed mera poena privativa, seu dispositio verbalis latæ sententiæ. Ita Suarez de Cens. disp. 13. sect. 4. n. 22. Quaranta in explicatione hujus Bullæ limit. 1. Avila p. 3. disp. 5. dub. 3. Theaurus de poenis Ecclesiasticis p. 2. v. Sodom. c. 1. Nihil ergo Escobarus tam horrendum adduxit. Tu verò bipedum nequissime, turpitudinem istam Sacerdotum cum summa voluptate ita versas, & accumulatas, ut non levis in sacerdotalem dignitatem infamia refundatur: omnes sceleris circumstantias, ut vocant, omnia adjuncta ita colligis, ut tibi cordi esse videantur: tuo pallio Christos Domini tegere debueras, si quæ sparsities inesset: quam tamen, dum publicas, triumphare videris, & reverà exultas in rebus pessimis. Funiculum porrigo, ut scdum & spurcum os, quo tam sceleratam eluviem aspersisti, abstergere possis.

* Pag. 154.

NOTA III.

De occultâ Compensatione.

Hoc loco * Baunium sugillas, eò quod dixerit, famulum, cui alia via non patet, modò scandalum abesse, justâ & occultâ compensatione uti posse. Auctor, qui vestras imposturas collegit, à te citatus *impost. 12.* Baunium ab illa calumnia vindicatur.

* Pag. 150.

dicat: veitram fidem desiderat, cum ipsam quaestionem pro responsione afferatis, quod jam aliâ in collatione Theologia Morali (quæ Burdigalæ, jussu Patris Montaltii, haud absimili Aquensis Parliamenti, flammis addicta) à vobis factum fuerat. Sententiam demum Baunii communi doctorum calculo donatam, Navarri, Cordubæ, Petri de Navarra, Antonini &c. immò & Patrum suffragio, Terracini, Augustini, &c. instructam esse demonstras: exhibitis scilicet iis conditionibus, quas ipse Baunius cum aliis omnibus præscribit. Ad hunc auctorem remitto.

Ira Elitarum exemplum, & Egyptiorum boni sapientium, infirmate conaris, ac dicis, Hebræos ea jus habuisse, propter acceptas ab Egyptiis impostas. Sed numquid injuriam famulo herus non intulerat, quem justo salario iniquè privat, de quo scilicet venerat, vel quod jussu debet, ut supponitur. Ad enim herus debeat, famulus nullum jus habet. Immo aliâ ad Censuras illas tuas Parisiensem & Lovaniensem à me responsum est: recoctam erant bene sapientius apponitis. Nequid à me frustra repetatur, jam in simili objectione à me dicta sunt, huc eum transferri à te desidero. Veneror, osculor clarissimum Academiarum judicium, eaque maxime facienda sincera sint, sine factione ac tumultu edicta: tamen ea esse puter, quæ nunquam errori subsistant. Ab exemplis abstineo: Odiosa res est: per te minime liceat, ne quid à me dicatur, quod displiceat. Uno verbo dico: Parisiensem & Lovaniensem veneror, sed sanctæ & Apostolicæ Sedis judicium me, & quæ ab omnibus verè Catholicis præferendum cenleo, ita eodem omnino standum esse profiteor.

In septimam Epistolam.

NOTA UNICA.

De directione Intentionis.

Hic paulò liberalius nugas tuas nobis ventatas: Doctorem agis sine doctrina, Theologum sine Deo, Moralem Philosophum sine bonis moribus: Jesuitas in scititiam ignorantissimos per accusas, nequissimos malitias, erroris hæreticis fraudis & doli egregios sycophanta. Sed te tenuit ad Apologiam, *impost. 24.* qui tuum illum scelerat, egregiè ac pro meritis excepit. Quod hic de meo iudicis, vel potius de Parochorum, aut cetere, ut veni dicam, Regio-portuensium scriptis, satis facile & frivolum est. Prima Moralis Theologiæ rudimenta perinde atque abstrusula mystica, & divina scriptura oracula fundis. * vis primò intentionem generalem nihil esse aliud, quam finem cuiusque in linguis propriis positum. O grandem & profundum Theologum, quod verò intentio finis ipse sit, non verò actus, seu voluntatis, qui fertur immediate in finem, ut electio propter finem, in media. Subdis, actum humanam ex duobus constare, scilicet ex opere vel officio, ut vocas, & intentione. Si bonum quis facit, sed prava intentio; vel malum opus, sed bona intentio; vel utrumque malum; actio bona & honesta esse non potest, nisi fortè cum bona intentione & officio malo inculpata ignorantia conjuncta sit: at cum ali-

* Pag. 173.